

Wprowadzenie – ogólne podsumowanie realizacji ww. projektu

Od sierpnia do grudnia 2015 roku Fundacja BO WARTO realizowała projekt pn. „Bo warto pamiętać...”, którego głównym celem było pielęgnowanie tożsamości narodowej i kształtowanie postaw patriotycznych dzieci ze starszych klas szkół podstawowych poprzez upamiętnienie wybranych z historii Polski ważnych rocznic z jednoczesnym przekazaniem wiedzy na ten temat i promocją postaw patriotycznych.

Udział w projekcie wymagał od jego uczestników nie tylko zapoznania się z historią danego wydarzenia, ale także jego kreatywnego przedstawienia poprzez pracę plastyczną oraz organizację wydarzeń rocznicowych swoim rówieśnikom, młodszym kolegom i koleżankom lub społeczności lokalnej.

Zadaniem szkoły zgłoszonej do projektu było upamiętnienie jednej z niżej wymienionych rocznic z historii Polski:

- 95. rocznica Bitwy Warszawskiej
- 75. rocznica utworzenia Dywizjonu 303 i jego udział w Bitwie o Anglię
- 185 rocznica Powstania Listopadowego

Zadanie to zakładało w ramach upamiętniania jednej z zaproponowanych rocznic realizację następujących wydarzeń:

- **Konkurs plastyczny** na plakat promujący dane wydarzenie ważne dla historii Polski
- **Konkurs dla nauczycieli na autorski** scenariusz lekcji historii dotyczącej wybranej rocznicy
- **Konkurs na zorganizowanie wydarzenia poświęconego danej rocznicy historycznej**

Uczestnicy projektu

Do projektu „Bo warto pamiętać...” zgłosiły się we wrześniu 2015 r. 22 placówki (szkoły podstawowe i zespoły szkolne) z Mazowsza. Wśród zgłoszonych placówek znalazły się zarówno duże miasta takie jak Warszawa, Płock, czy Radom jak i również małe miejscowości, wioski jak np. Jelonki, Słupno, Tymianki - Bucie, Pogórze, Człkówka, Sucha itd.

Zgodnie z regulaminem projektu każda szkoła była reprezentowana przez co najmniej 15 uczniów włączających się w konkurs plastyczny i na organizację wydarzenia rocznicowego. Jednakże już na samym początku realizacji projektu do Organizatora Fundacji wpływały prośby o zwiększenie tego limitu ze względu na duże zainteresowanie dzieci chcących brać udział w zadaniach konkursowych. W związku z pozytywną odpowiedzią na powyższe prośby, niektóre zespoły uczniowskie liczyły ok. 20 osób.

Niestety w grudniu 2015 r. prace konkursowe nadesłało 13 placówek. W konkursach wzięło udział 210 dzieci (uczestnicy konkursu plastycznego i na wydarzenie). Do konkursu na scenariusz lekcji przystąpiło 11 nauczycieli. Pośrednia ilość uczestników wydarzeń rocznicowych organizowanych przez placówki przystępujące do projektu wyniosła ok. 2.350 osoby. Wśród tych uczestników znaleźli się uczniowie szkół biorących udział w projekcie, nauczyciele, rodzice, opiekunowie, dziadkowie, inni mieszkańcy i władze samorządowe miejsc, gdzie realizowany był projekt.

Realizacja projektu

Już od początku września od momentu zgłoszenia do projektu jego uczestnicy podjęli pracę nad upamiętnieniem jednej z zaproponowanych przez organizatora rocznic z historii Polski. Najchętniej wybierano 185. rocznicę Powstania Listopadowego, na drugim miejscu znalazła się 75. rocznica utworzenia Dywizjonu 303 i jego udział w Bitwie o Anglię, a na trzecim 95. rocznica Bitwy Warszawskiej.

Konkurs plastyczny

Placówki biorące udział w tej części zadania w ramach upamiętniania ww. rocznic organizowały szkole konkursy plastyczne dotyczące wybranej rocznicy, z których wyłaniały trzy najlepsze prace i przesyłały je do Warszawy do biura Fundacji do oceny projektowej. Prace te stanowiły dekoracje podczas otwartych dla chętnych wydarzeń rocznicowych, a także tworzyły wystawy umieszczone na korytarzach szkolnych, które podziwiali inni uczniowie, nauczyciele, rodzice i opiekunowie.

Były to plakaty promujące dane (jedno z ww.) wydarzenie lub postać historyczną wykonane pastelami, kredkami lub farbami. Do Fundacji dostarczono 61 prac zostało poddanych ocenie.

Konkurs na autorskie scenariusz lekcji historii

Kolejnym działaniem w ramach upamiętniania wybranych rocznic z historii Polski były lekcje historii przeprowadzane w oparciu o autorskie scenariusze nauczycieli, koordynatorów projektu w danej szkole. Zadaniem nauczycieli biorących udział w projekcie było przygotowanie autorskiego scenariusza, przeprowadzenie według niego lekcji i przygotowanie raportu z jej realizacji, który był wraz z załącznikami (zdjęcia, prezentacje multimedialne) wysyłany do oceny do Fundacji. Dostarczono 12 scenariuszy, spośród których 11 spełniało wymagania regulaminowe. Wśród tematyki lekcji historii organizowanych w ramach projektu przeważało powstanie listopadowe, a poniżej wybrane tematy zajęć:

1. Śladami przeszłości – powstanie listopadowe
2. Powstań Polsko, skrusz kajdany – Powstanie Listopadowe
3. Powstanie listopadowe – utracone nadzieje czy szansa na niepodległość?
4. Bohaterowie bitwy warszawskiej. Przygotowanie prezentacji multimedialnej
5. Współcześni rycerze – kim byli piloci z Dywizjonu 303? Upamiętnienie 75. Rocznicy powstania formacji.
6. Bo warto pamiętać... Dywizjon 303
7. Dywizjon 303 – pamiętamy i będziemy pamiętać
8. Droga do wolności – powstanie listopadowe 1830 r.

Posługiwano się następującymi metodami pracy podczas lekcji: praca z tablicą interaktywną i mapą, pogadanka, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, praca z filmem, drzewo decyzyjne, drama, praca z ikonografią, drama – wywiad z bohaterami powstania listopadowego, plakat zachęcający społeczeństwo Królestwa Polskiego do udziału w powstaniu, dyskusja, gra w bingo, mapa myśli, quiz, gazetka szkolna wykonana przez dzieci i w całości poświęcona wybranym rocznicom historycznym

A wśród używanych środków dydaktycznych znalazły się m.in.: atlasy historyczne, prezentacje multimedialne, ilustracje tematyczne, krzyżówki, puzzle tematyczne, obrazy „Kongres wiedeński”, „Zdobycie Arsenau”, fragmenty powieści „Dywizjon 303”, mapy i tablice historyczne, fragmenty filmów o powstaniu listopadowym, Dywizjonie 303 i bitwie o Anglię

W lekcjach wzięło udział 331 dzieci.

Konkurs na organizację wydarzenia rocznicowego

Ostatnim elementem projektowym w upamiętnianiu wybranej rocznicy z historii Polski. Dzieci pod kierunkiem nauczyciela miały przygotować scenariusze takiego wydarzenia (np. spotkanie tematyczne dla rówieśników, wieczornica, apel dla całej szkoły) i zrealizować je dokumentując jego przebieg (raport z realizacji, zdjęcia lub nagrania filmowe wydarzenia).

12 szkół z Mazowsza zgłoszonych do projektu podjęło się organizacji ww. wydarzeń, z realizacji których przysłały raporty wraz z krótkimi do 30 min. filmami – relacjami z tych spotkań. Tak jak w przypadku konkursu plastycznego i na scenariusz także i w tym konkursie zdecydowaną większość wydarzeń dotyczyła powstania listopadowego. Ogromna większość zorganizowanych spotkań to były apele dla społeczności szkolnej, wieczornice, inscenizacje słowno-muzyczne na dany temat, który przygotowywała grupka dzieci pod kierownictwem nauczyciela. Zdarzył się jednak chlubne wyjątki jakimi były: wielka lekcja historii dla całej szkoły, historyczna gra terenowa, oraz konkursy tematyczne dla rówieśników. Najczęściej zasięg tego wydarzenia był szkolny, zdarzały się jednak takie uroczystości, które organizowane były poza szkołą, a zaproszenie na nie kierowane było do wszystkich mieszkańców.

Uczestnikami wydarzeń były dzieci ze szkół włączonych do projektu, ich rodzice, opiekunowie, nauczyciele, przedstawiciele społeczności lokalnych i władz samorządowych. Ilość uczestników wydarzeń rocznicowych organizowanych przez placówki przystępujące do projektu wyniosła ok. 2.350 osób.

Podsumowanie projektu

Spotkanie to odbyło się 17 grudnia 2015 r. w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki – Przystanek Historia w godzinach 12.00-14.30. Na to spotkanie zaproszeni zostali wszyscy mazowieccy uczestnicy projektu (w szczególności laureaci) oraz przedstawiciele patronów i sponsorów.

Program tego wydarzenia przedstawiał się następująco:

- godz. 12 – przywitanie gości
- godz. 12.10 warsztaty historyczne prowadzone przez edukatorów IPN (tematy: „Odzyskanie niepodległości” i „Zachowałam się jak trzeba” – historia Danuty Siedzikówny „Inki”)
- godz. 13.40 – podsumowanie projektu oraz wręczenie nagród i wyróżnień konkursowych
- godz. 14.15 – poczęstunek

Ewaluacja projektu

Ocena ww. projektu odbywała się podczas podsumowania projektu poprzez wypełnienie przygotowanych ankiet ewaluacyjnych, a także w szkołach biorących udział w projekcie, do których wysłane były ww. ankiety. W badaniu wzięło udział 8 z 13 mazowieckich placówek realizujących działania projektowe. Łącznie wypełniono 123 ankiety.

Chociaż ta ilość wypełnionych ankiet nie odzwierciedla poglądów wszystkich jego uczestników, to jednak przedstawiamy te wyniki, aby choć w części pokazać jakie efekty przyniosła realizacja projektu „Bo warto pamiętać...”.

W przekazanej uczestnikom projektu ankiecie zawartych zostało pięć zamkniętych pytań, w których oceniano m.in. organizację projektu i pytano o wzrost wiedzy i postaw patriotycznych.

W **pierwszym pytaniu** starano się dowiedzieć, czy dzieciom podobał się udział w projekcie „Bo warto pamiętać”, na które twierdząco odpowiedzieli wszyscy wypełniający ankiety (123 odpowiedzi na tak).

Kolejne pytanie (drugie), brzmiało następująco: *Czy chętnie uczysz się historii?* Tutaj również zdecydowana większość uczestników (119 osób) odpowiedziała twierdząco. Tylko 4 osoby wybrały odpowiedź negatywną.

O ocenę swojego stanu wiedzy nt. wybranej przez szkołę rocznicy historycznej po udziale w projekcie poproszono jego uczestników w **pytaniu trzecim** (*Czy dzięki udziałowi w projekcie wiesz więcej o wybranej przez Twoją szkołę rocznicy z historii Polski? A jeśli tak to o ile?*).

A o to odpowiedzi:

tak	121
nie	2
wzrost wiedzy o 30%	23
wzrost wiedzy o 50%	71
wzrost wiedzy o 80%	27

Większość dzieci stwierdziła, że jej wiedza o danej rocznicy historycznej zwiększyła się o 80%, co zdecydowanie przekraczało wstępne założenia projektowe.

Czwarte pytanie/prośba brzmiało następująco: *Czy dzięki udziałowi w konkursach projektowych, poznawaniu wybranych wydarzeń z historii Polski możesz o sobie powiedzieć, że jesteś dumny z bycia Polakiem?*

Udzielone odpowiedzi:

wzrost poczucia tożsamości narodowej i patriotyzmu o 30%	11
wzrost poczucia tożsamości narodowej i patriotyzmu o 50%	49
wzrost poczucia tożsamości narodowej i patriotyzmu o 80%	63

W kolejnym pytaniu znów okazało się, że dzięki udziałowi w projekcie, dzięki takiemu bezpośredniemu przeżywaniu wiedzy o historii Polski, ponad połowa dzieci stwierdza, że ich poczucie dumy narodowej wzrosło o 80% w stosunku do stanu sprzed udziału w projekcie.

Ostatnie piąte pytanie, to prośba ze strony organizatorów o ocenę, czy *dzięki udziałowi w projekcie wzrosła Twoja pomysłowość, zorganizowanie pracy w grupie nad zadanym tematem?*

Podobnie jak w dwóch poprzednich pytaniach, tak i tutaj odpowiedzi dzieci przewyższają zakładany przez organizatorów efekt z udziału w projekcie w zakresie twórczego kreatywnego myślenia uczestników projektu (*zakładany wzrost o co najmniej 30%*)

Odpowiedzi na pytanie 5.

wzrost twórczego/kreatywnego myślenia o 30%	27
wzrost twórczego/kreatywnego myślenia o 50%	57
wzrost twórczego/kreatywnego myślenia o 80%	39

Podsumowanie

Uczestnicy projektu "Bo warto pamiętać..." wypełniający ankietę ewaluacyjną oraz dzielący się swoimi odczuciami po jego realizacji podczas podsumowania tego zadania jednogłośnie potwierdzili swoje zadowolenie z udziału w projekcie, a zdobyta przez nich wiedza historyczna i wzrost postaw patriotycznych oraz twórczego myślenia zdecydowanie przewyższyły zakładany przez Organizatora 30% poziom efektów z podejmowanych działań.

Wydaje się więc, że słusznym jest twierdzenie, iż skuteczną metodą na zaprzyjaźnienie dzieci z nauką historii, jej poznawaniem jest jej przeżywanie i odczuwanie, przez ożywienie jej i nadanie znajomej twarzy, widoku znanego miejsca, zaintrygowanie i zaciekawienie dziecka, podzielenie się z nim własną pasją, stworzenie mu szansy na odniesienie sukcesu, czy podsuniecie pomysłu na pobawienie się historią. Zbudowany na tym podejściu projekt „Bo warto pamiętać...” zrealizował postawione cele i osiągnął zamierzone efekty, wśród których najważniejsze były te bezpośrednio związane z wiedzą i wzrostem postaw patriotycznych.

Tak przychylne i wysokie oceny motywują do podejmowania przez Fundację kolejnych projektów edukacyjnych, w ramach których niejako dotykając śladów historii można zdobywać wiedzę o wybitnych Polakach i ważnych dla Polski wydarzeniach historycznych i lokalnych.

